

STRATEGIJA JAVNOG ZAGOVARANJA ZA VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE U HRVATSKOJ

ADVOCACY STRATEGY FOR ACADEMIC LIBRARIES IN CROATIA

Edita Bačić

Pravni fakultet Sveučilišta u Splitu

edita@pravst.hr

UDK / UDC 027.7

Stručni rad / Professional paper

Primljeno / Received: 9. 4. 2013.

Sažetak

Komisija za visokoškolske knjižnice Hrvatskoga Knjižničarskog Društva, na 38. Skupštini HKD-a održanoj u Osijeku (2012.), predložila je nacrt *Strategije za javno zagovaranje visokoškolskih knjižnica*. Važnost sustavnog zagovaranja visokoškolskih knjižnica često je bila tema višegodišnjih rasprava na različitim stručnim skupovima, a posebno je aktualizirana na *11. Danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica* održanim u Opatiji (2011.), što je i potaklo Komisiju na izradu prijedloga. Autorica u radu razmatra dugoročne učinke predložene strategije, navodi dobru praksu iz drugih sredina te poziva hrvatsku knjižničarsku zajednicu na strateško razmišljanje kao način stručnog djelovanja na svim razinama.

Ključne riječi: visokoškolske knjižnice, strategija javnog zagovaranja, strateško planiranje

Summary

The Commission for Academic Libraries of the Croatian Library Association proposed the first draft of Advocacy Strategy for Academic libraries at the 38th Assembly held in Osijek 2102.

The importance of academic library advocacy was a frequent topic of discussion at various professional conferences and particularly at the *11th Days of Special and Academic Libraries* held in Opatija in 2011, which prompted the Commission to outline the draft proposal. In this paper the author analyzes the long-term effects of the proposed Strategy and refers to the best practices from other library associations. The paper would also like to encourage Croatian library community to think strategically at the best mode of action at all levels.

Keywords: academic libraries, advocacy strategy, strategic planning

1. Uvod

Unatoč dugogodišnjoj tradiciji organiziranog djelovanja, naša stručna zajednica, sve do 36. skupštine Hrvatskoga knjižničarskog društva (HKD) održane u Puli 2008., nije imala većih iskustava u strateškom planiranju aktivnosti vezanih uz javno zagovaranje knjižnica. Usvajanjem *Strategije zagovaranja knjižnica* (2008. - 2010.),¹ Hrvatsko knjižničarsko društvo pridružuje se suvremenim nastojanjima međunarodnih strukovnih udruga u zagovaranju knjižnica, u prvom redu International Federation of Library Associations (IFLA) i European Bureau of Library, Information and Documentation Associations (EBLIDA), te uvažavajući njihova iskustva prvi put sustavno poziva sve zainteresirane snage u široj hrvatskoj javnosti da se pridruže knjižničarima u ostvarivanju zajedničkih ciljeva.

Međunarodna praksa

Proteklih godina IFLA je u svom dokumentu *Main strategic priorities* (2006-2009)² izdvojila javno zagovaranje kao jednu od najvažnijih aktivnosti s namjerom da izvrši ukupnu reviziju postojećih zagovaračkih aktivnosti i

¹ Strategija zagovaranja knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51, 1/4(2008), 245-248.,

² IFLA Strategic Plan 2006-2009. Dostupno na: <http://www.ifla.org/strategic-plan/2006-2009> (20.01.2013.)

inkorporira ih u rad svojih tijela, uključivši sve sekcije i pridružene programe. U nastojanjima da svoju strategiju javnog zagovaranja što uspješnije primjeni u praksi, Upravni odbor IFLA-e usko je surađivao sa Sekcijom za upravljanje knjižničarskim društvima (Management of Library Association Section). Sekcija je kroz različite programe potpore i niza radionica stalnoga stručnog usavršavanja nastojala osnažiti javno djelovanje nacionalnih knjižničarskih udruženja širom svijeta. Kao rezultat svih tih nastojanja, 2010. godine je osmišljen i pokrenut program pod nazivom *Building Strong Library Associations Programme*. Tim programom IFLA je ponudila svojim članovima, knjižničarskim udruženjima, koordinirani pristup u izgradnji kapaciteta i održivosti. Već u prve dvije godine provođenja ovog projekta čak šest nacionalnih udruženja imalo je prigodu uspješno sudjelovati u programu: Bocvana, Kamerun, Libanon, Litva, Peru i Ukrajina.³

Istih je godina i EBLIDA⁴ ozbiljno promišljala kako dugoročno usmjeriti svoj rad na javnom zagovaranju europskih knjižnica, te je zajedno s National Authorities on Public Libraries in Europe (NAPLE) 2009. godine predložila svoju strategiju pod nazivom *Library policy for Europe* (poznatu pod nazivom Bečka deklaracija). Ujedinjena Europa trebala je zajedničku politiku za razvoj knjižnica, što je ovaj dokument i ponudio. Deklaracija promovira jačanje uloge narodnih knjižnica u razvoju europskog društva znanja, ali se istovremeno poziva i na značajne potencijale svih vrsta knjižnica diljem Europe.

Koje su osnovne značajke HKD-ove Strategije zagovaranja knjižnica?

Dugoročni ciljevi Strategije HKD-a bili su usmjereni na promjenu shvaćanja značaja knjižnica u hrvatskom društvu koje je svoju budućnost vezivalo uz europski okvir društva znanja, kao i na promjenu opće percepcije knjižnica u široj poslovnoj i političkoj javnosti.

U skladu s postavljenim ciljevima, istaknuti su i sadržaji od posebnog interesa za hrvatsko knjižničarstvo: vrijednosti knjižničarske struke, slobodan pristup informacijama i cjeloživotno učenje, uza sljedeće obrazloženje:

³ IFLA-BSLA Impact report. Dostupno na: http://www.ifla.org/files/assets/alp/BSLA/impact-report/IFLA_BSLA_impactreport_2012.pdf (20.01.2013.)

⁴ Advocacy and Lobbying for Libraries in Europe. Dostupno na: <http://www.eblida.org/activities/advocacy-and-lobbying-for-libraries-in-europe.html> (20.01.2013.)

1. Ako knjižničari žele uspješno zagovarati knjižnice, važno je da spoznaju osnovne demokratske vrijednosti svoje struke, vjeruju u vlastito poslanje i različitim aktivnostima senzibiliziraju širu društvenu zajednicu u cilju ostvarivanja zajedničkih ciljeva.
2. Slobodan pristup informacijama i intelektualne slobode temelj su za zagovaranje odgovarajuće financijske politike prema knjižnicama kao nezamjenjivim demokratskim ustanovama koje uslužuju građane različite životne dobi, imovnog stanja, etničke pripadnosti i psiho fizičkih sposobnosti.
3. Pružajući podršku stalnom stručnom obrazovanju samih knjižničara jačamo povjerenje korisničke zajednice u usluge i službe koje pružamo i ostvarujemo uvjete za promicanje i uvođenje cjeloživotnog učenja u knjižnice.

Strategijom su utvrđene i osnovne razine organiziranoga javnog djelovanja:

zavičajna – potrebno je osposobiti knjižničare i ostale građane koji su spremni zagovarati interese knjižnica i lobirati na razini mjesne uprave;

regionalna / županijska razina – u sklopu regionalnih knjižničarskih društava potrebno je uspostaviti adresare tijela javne vlasti kod kojih treba lobirati i osposobiti knjižničare i ostale građane za zagovaranje knjižnica na županijskoj razini;

nacionalna – potrebno je pratiti nacionalno zakonodavstvo koje utječe ili može utjecati na knjižnice sa svih vidova, kontaktirati značajna tijela javne vlasti kako bi im se predočili stavovi o pitanjima od važnosti za knjižnice te stvarati mrežu zagovarača;

međunarodna – potrebno je što aktivnije sudjelovati u radu međunarodnih tijela u kojima imamo svoje predstavnike, povremeno ih okupljati i osposobljavati za veći utjecaj našeg udruženja u međunarodnom okruženju, što nam povratno koristi i u nacionalnim okvirima.

Učinci HKD-ove Strategije zagovaranja knjižnica u proteklom razdoblju

U proteklom razdoblju (2008.-2012.) primjena Strategije zagovaranja knjižnica proizvela je neke vrlo pozitivne učinke u hrvatskom knjižničarstvu, u prvom redu porast organiziranih predavanja, radionica i sličnih događanja iz knjižničarske teorije i prakse gdje su naši knjižničari imali prigodu usvojiti razne vještine javnog komuniciranja i zagovaranja svojih interesa. Pokrenut

je i poseban portal namijenjen javnom zagovaranju knjižnica pod nazivom *Pravo na knjižnicu*⁵ sa svrhom razmjene iskustava među članovima HKD-a, njihovim suradnicima i partnerima.

Radna grupa za javno zagovaranje HKD-a potaknula je razne aktivnosti i na međunarodnom planu, posebno u odnosu na regionalnu suradnju knjižničarskih društava. U tom smislu je i IFLA prepoznala hrvatske napore u uspostavi partnerstva sa susjednim udruženjima te je u sklopu programa Action for Development through Libraries Programme 2012. podržala i financirala HKD-ov kratkoročni projekt pod nazivom *Regionalna suradnja knjižničarskih društava : izazov i prilika*.⁶

U općem strateškom okviru zagovaranja i visokoškolske knjižnice imale su svoje mjesto, posebno unutar Akcijskog plana koji je predviđao niz različitih događanja, pa je tako u očekivanim akcijama za 2009. godinu navedeno sljedeće:

- pripremiti adresare općina i gradova, škola i fakulteta te ostalih visokoškolskih, znanstvenih i kulturnih ustanova koje nemaju knjižnicu ili knjižničku službu.

Nositelji: Sekcija za narodne i školske knjižnice i Sekcija za specijalne i visokoškolske knjižnice u dogovoru sa Zavodom za knjižničarstvo NSK i Ministarstvom kulture.

Dio planiranih akcija vezanih uz visokoškolske knjižnice ispunjen je i u sklopu jedinstvene kampanje za knjižnice pod nazivom: *Imam pravo znati, imam pravo na knjižnicu*, (prva takve vrste kod nas). Unutar posebnog projekta Radne grupe za javno zagovaranje - Partnerstvo u uspostavi knjižnica, HKD je tijekom 2012. godine organizirao dvije radionice vezane uz problematiku visokoškolskih knjižnica. Jedna radionica održana je u Osijeku za predstavničke lokalne uprave i samouprave kao i visokih učilišta Brodsko-posavske, Osječko-baranjske, Požeško-slavonske, Virovitičko-podravske i Vukovarsko-srijemske županije,⁷ a druga se planira održati u Splitu za Dubrovačko-neretvansku, Splitsko-dalmatinsku i Šibensko-kinjsku županiju, sve u suradnji s matičnim službama spomenutih županija.

⁵ Vidi više: http://www.hkdrustvo.hr/pravo_na_knjiznicu/ (15.01.2013.)

⁶ Vidi: IFLA /ALP Project Report: Regional Cooperation and Opportunity. Dostupno na: <http://www.ifla.org/news/ifla-alp-project-report-regional-cooperation-challenge-and-opportunity> (15.01.2013.)

⁷ Vidi više: http://www.hkdrustvo.hr/hr/pravo_na_knjiznicu/odabrana_novost/12 (15.01.2013.)

Strategija javnog zagovaranja za visokoškolske knjižnice u Hrvatskoj

Pored spomenutih aktivnosti unutar opće Strategije zagovaranja, visokoškolski knjižničari su sve više uočavali potrebu da se javnom zagovaranju sveučilišnih, fakultetskih i drugih specijalnih knjižnica pristupi na specifičan način. U tom smislu je važnost sustavnog zagovaranja visokoškolskih knjižnica bila česta tema na različitim stručnim skupovima, a posebno je aktualizirana na *11. Danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica* održanim u Opatiji 2011., kao i u *Pismu javnosti*⁸ ravnatelja/voditelja sveučilišnih knjižnica upućenom široj akademskoj zajednici na istom skupu u kojem su potpisnici posebno istaknuli sljedeća pitanja:

1. Može li se očekivati da znanost i visoko obrazovanje postanu ključni čimbenici razvoja društva bez suradničke knjižnične službe u svojem sastavu?
2. Može li se očekivati značajniji razvoj znanstveno-obrazovne djelatnosti bez reguliranja načina osiguravanja informacija i izvora za učenje i znanstveni rad?
3. Može li se očekivati jednakost pristupa znanju za sve studente ukoliko svi potrebni izvori toga znanja nisu besplatno dostupni u knjižnici visokog učilišta?
4. Može li sustav dokinuti površnost i „bigbrotherizaciju“, a stvoriti aktivnog i odgovornog građanina čiji se postupci temelje na kreativnom pristupu znanju, dok se studentima nude pojednostavljeni nastavni materijali, bez inzistiranja na dubljem uvidu u originalne izvore i bez promicanja kulture čitanja složenog teksta, što je poslanje visokoškolskih knjižničnih službi?
5. Može li student, zatrpan nebrojenim internetskim sadržajima, samostalno i bez stručne pomoći knjižničara razlučiti neproverjene površne informacije od pouzdanog znanja?
6. Može li ustanova znanosti i visokog obrazovanja kvalitetno promicati svoju izvrsnost i identitet kroz osiguranje globalne vidljivosti znanja koje je stvorila ne koristeći stručne vještine visokoškolskih knjižničara?

⁸ Vidi više: Okrugli stol Status knjižnice i knjižničara u sveučilišnom sustavu. Dostupno na: http://www.hkdrustvo.hr/hr/pravo_na_knjiznicu/odabrana_novost/7 (15.01.2013.)

7. Mogu li ustanove racionalno pribavljati vrhunske izvore informacija, koji su danas dostupni gotovo jedino u “paketima” skupih komercijalnih baza podataka, bez pomoći knjižničara kojima je nabava znanstvene literature dio stručnih kompetencija?
8. Mogu li ustanove znanosti visokog obrazovanja ostvariti ulogu promicanja kulturnog razvoja bez osigurane stručne brige za kulturno dobro u njihovim knjižničnim fondovima i bez promicanja posjedovanja ove baštine kao simbola kulturnog identiteta i značaja?

Potaknuta spomenutim događanjima, Komisija za visokoškolske knjižnice pristupila je izradi nacrtu *Strategije za javno zagovaranje visokoškolskih knjižnica*⁹ koji je knjižničarskoj javnosti predstavljen na 38. Skupštini održanoj u Osijeku 2012. godine.

Pored općih vrijednosti zacrtanih u HKD-ovoj Strategiji zagovaranja knjižnica, osnovni ciljevi predložene Strategije za javno zagovaranje visokoškolskih knjižnica usmjereni su na sljedeću problematiku:

1. Zakonodavstvo Republike Hrvatske u odnosu na knjižnice i knjižničarstvo
2. Knjižničarska zajednica
3. Visokoškolski knjižničari.

Važno je napomenuti da je prijedlog Strategije javnog zagovaranja za visokoškolske knjižnice napravljen u skladu s nacrtom¹⁰ *Strategije razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj : 2013.-2015.*¹¹ koja u svom tekstu ističe potrebu razrade strategije javnog zagovaranja za visokoškolske knjižnice kao sastavni dio razvojne strategije sveučilišnih sustava, posebno u dijelu koji govori o cjeloživotnom obrazovanju knjižničara:

“4.4./4. Stalno stručno usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje knjižničara
Cilj: razvijanje modela trajne izobrazbe knjižničkog osoblja.

⁹ Radna grupa za izradu prijedloga (Edita Bačić, Zagorka Majstorović, Andreja Tominac, Senka Tomljanović) nacrt Strategije predložila je Komisiji za visokoškolske knjižnice, koja ga je prihvatila na svojoj sjednici početkom 2012. godine.

¹⁰ Nacrt Strategije napravljen je na prijedlog Nacionalne i Sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Hrvatskog zavoda za knjižničarstvo. Vidi: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Strategija-razvoja-SKS-Nacrt-verzija-1.pdf> (15.01.2013.)

¹¹ Prijedlog Strategije razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj : 2013.-2015. prihvaćen je na 11. sjednici Hrvatskoga knjižničkog vijeća održanog u Ministarstvu kulture 24. listopada 2012. i upućen je u daljnju proceduru. Vidi: Ministarstvo kulture. Hrvatsko knjižnično vijeće. Bilješke sa sjednica. <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=364>

Svrha: omogućavanje prilagodbe stručnog osoblja stalnim promjenama u okruženju.

Strategija:

1. Izrađivanje modela trajne izobrazbe knjižničnog osoblja.
2. Poticanje istraživačkog rada u knjižnicama i objavljivanje stručno-znanstvenih radova.
3. Poticanje knjižničnog osoblja na stjecanje najvišeg akademskog obrazovanja i stručnih zvanja.
4. Izrada Strategije javnog zagovaranja za visokoškolske knjižnice kao dijela ovestrategije.”

Prema spomenutoj Strategiji razvoja, temeljne sveučilišne knjižnične sustave čine sveučilišna knjižnica (integrirana ili samostalna) i knjižnice sastavnice javnih sveučilišta koje, funkcionalno povezane, podržavaju programe studiranja za sve tri razine sveučilišnih studija (preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studiji) i znanstveno-istraživački rad na javnom sveučilištu. U pojedine sveučilišne knjižnične sustave uključivat će se i druga visoka učilišta koja nemaju vlastitu knjižnicu sklapanjem ugovora o suradnji sa sveučilišnom knjižnicom i/ili knjižnicama sastavnicama. Uspješnost suvremenoga sveučilišnoga knjižničnog sustava tako će se ogledati u većoj učinkovitosti knjižnica vezano uz nabavu, pristup i korištenje informacijskih izvora, kvaliteti prostora i opreme knjižnica, knjižničnog osoblja i sl. Slijedom toga, strategija razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava temelji se na postizanju sljedećih ciljeva:

- funkcionalna povezanost knjižnica u sveučilišnom knjižničnom sustavu;
- izgradnja i razvoj zbirke – osiguranje pristupa raznovrsnim informacijskim izvorima koji podupiru studijske programe i znanstveno-istraživački rad na sveučilištu;
- korisnici i knjižnične usluge – razvijanje službi i usluga prema potrebama korisnika, nastavnih programa i znanstveno-istraživačkog rada na sveučilištu;
- stalno stručno usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje knjižničara;
- suradnja na zajedničkim projektima u svrhu osiguranja trajnog razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava;
- osiguranje financijskih sredstava u sklopu strategija razvoja pojedinih sveučilišta.

Javno zagovaranje za visokoškolske knjižnice samo je jedan od načina za ostvarivanje razvojnih ciljeva predviđenih Strategijom razvoja sveučilišnih sustava, a strateško razmišljanje i planiranje je trajni postupak koji zahtjeva stalna praćenja i nadopune. Usvajanjem temeljnog strateškog plana potvrđuje se samo opća namjera i smjer zagovaranja, a napredak je potrebno procjenjivati jednom godišnje i voditi usporedni postupak operativnog planiranja.

Kroz jednostavnu swot analizu dalje razmatramo očekivane učinke predložene strategije javnog zagovaranja navodeći slična iskustva iz drugih sredina, te u tom smislu pozivamo hrvatsku knjižničarsku zajednicu na strateško promišljanje kao jedinstveni način djelovanja na svim razinama.

1. Zakonodavstvo Republike Hrvatske u odnosu na knjižnice i knjižničarstvo

Dobra strana

Ukupna legislativa RH koja regulira knjižnice i knjižničarsku djelatnost *zadovoljavajuća je na općoj razini*.¹² Načelno pruža dobar okvir i za zagovaranje interesa visokoškolskih knjižnica, ali za suvremeni razvoj sveučilišnih i fakultetskih knjižnica potrebno je prevladati i lošiju stranu koja se odnosi na zakonodavna rješenja vezana uz knjižnice u sklopu visokoškolskih ustanova.

Loša strana

Problem za visokoškolske knjižnice predstavlja uža legislativa iz područja znanosti i visokog obrazovanja¹³ – posebno oni dijelovi koji se odnose na status visokoškolskih knjižničara i ulogu knjižnica u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. Unatoč učestalim dopunama i izmjenama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (zbog usklađivanja s potrebama bolonjske reforme) spomenute odredbe nisu se mijenjale u korist knjižnica.

Visokoškolskim knjižnicama na štetu idu i zastarjeli Standardi za visokoškolske knjižnice iz 1990. koji su još uvijek službeno važeći propisi, presudni za razvoj sveučilišnih i fakultetskih knjižnica. Iako je knjižničarska zajednica, na prijedlog Hrvatskoga knjižničkog vijeća, u dva navrata predlagala nove standarde i smjernice za rad visokoškolskih knjižnica i upućivala ih na usvajanje Ministarstvu kulture i Ministarstvu znanosti, u oba slučaja nije uspjela.

¹² Zakon o knjižnicama. // Narodne novine 105/1997., 57/1998., 104/2000. i 69/2009.

¹³ Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. // Narodne novine 123/2003., 105/2004., 174/2004., 46/2007. i 63/2011.

Strateški cilj u odnosu na zakonodavstvo

Zainteresirati ukupnu znanstvenu zajednicu za suradnju i partnerstvo u zalaganju za odgovarajuće vrednovanje visokoškolskih knjižnica i knjižničara u sustavu znanosti i visokog obrazovanja. Ignoriranjem knjižnica i knjižničara nadležna ministarstva nanose izravnu štetu razvoju znanosti i visokog obrazovanja, a posredno odgovaraju i za održivi razvoj hrvatskog društva.

2. Knjižničarska zajednica

Dobra strana

Knjižničarska zajednica u Hrvatskoj je visoko strukovna zajednica s dugogodišnjom tradicijom, posebno u smislu poštivanja pravila struke i etičkog kodeksa, što je važan preduvjet za sve oblike javnog djelovanja. Knjižnice i knjižničari još uvijek uživaju povjerenje građana, što predstavlja veliku prednost koju bi HKD trebao iskoristi za što veći utjecaj na donosioce odluka.

Loša strana

Interese visokoškolskih knjižničara ponekad ostali kolege doživljavaju izdvojeno u odnosu na opće interese knjižničarske zajednice. Jedan od razloga možda je i manja brojnost visokoškolskih knjižničara u odnosu na ostale, pa se stječe dojam “lažnog ekskluziviteta”. Sve se to odražava i na rad Hrvatskoga knjižničarskog društva u smislu stvaranja heterogenih interesa, što nije dobro za ovako malu zajednicu.

Strateški cilj u odnosu na knjižničarsku zajednicu

Partnerski pristup korisnicima i jedinstvo struke ključni su čimbenici za uspješno zagovaranje svih vrsta knjižnica. Stoga razvojnu strategiju visokoškolskih knjižnica, jednako kao i interese svih drugih knjižnica, treba zastupati cjelokupna knjižničarska zajednica.

Svi pripadnici knjižničarskog udruženja, bez obzira u kojoj su vrsti knjižnica zaposleni, trebali bi biti svjesni svoje uloge u službi općega društvenog interesa.

3. Visokoškolski knjižničari

Dobre strane (opće okruženje)

Očekivani društveni i gospodarski razvoj i željeno društvo znanja teško je zamisliti bez znanstveno-obrazovne djelatnosti, bez izvora za učenje i istraživačkog rada. Stručne vještine visokoškolskih knjižničara objektivno postaju važan čimbenik za osiguranje kvalitete visokog obrazovanja, posebno u pogledu informacijskog opismenjavanja studenata i upravljanja informacijama u digitalnom okruženju. Sve su to ujedno i važni uvjeti za ostvarivanje dopusnica potrebnih za rad akademskih ustanova.

Loše strane (akademska zajednica)

Znanstvenici tradicionalno ne prihvaćaju rado knjižničare i ostale stručnjake izvan strogo znanstvenih krugova za “punopravne članove” akademske zajednice, bez obzira na to koliko u stvarnosti usko surađuju na istim programima.

Izazov (visokoškolski knjižničari)

Znanstveno i stručno napredovanje visokoškolskih knjižničara danas je sastavni dio redovitih strukovnih očekivanja svih dionika u sustavu visokog obrazovanja, što još uvijek nije u potpunosti osviješteno kod samih knjižničara kao izazov i dobra prigoda koju treba iskoristiti.

Strateški cilj u odnosu na visokoškolske knjižničare

Visokoškolski knjižničari trebaju graditi svoj položaj unutar šire akademske zajednice prvenstveno u odnosu na svoju ulogu u razvoju “društva znanja” i to kroz vlastita akademska i stručna postignuća. Osim što takav pristup dugoročno povećava mogućnost neposrednog utjecaja knjižničara na razvojnu politiku, napredovanje u viša zvanja¹⁴ donosi knjižničarima bolji status unutar struke kao i određenu financijsku korist.

Primjer dobre prakse

U preambuli Plana za izvrsnost¹⁵ koji je izradila ALA-ina Sekcija za vi-

¹⁴ Vidi: Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci, Narodne novine 28/2011.

¹⁵ Vidi: ACRL Plan for Excellence. Dostupno na: <http://www.ala.org/acrl/aboutacrl/strategicplan/stratplan> (15.01.2013.)

sokoškolske i istraživačke knjižnice (ACRL), ističe se važnost fakultetskih i istraživačkih knjižnica za cijelu zajednicu, a konkretni plan usmjerava se uglavnom na tri strateška područja zagovaranja: vrijednosti akademskih knjižnica, njihovu ulogu u podučavanju studenata i podršku istraživačkom obrazovnom postupku. Od knjižničara se očekuje da su pri zagovaranju interesa fakultetskih ili sveučilišnih knjižnica dobro upoznati s osnovnim vrijednostima i značajem svoje knjižnice za zajednicu u kojoj djeluju, a sve strateške ciljeve će podržavati američko knjižničarsko udruženje.

Zaključak

Zagovarajući interese svojih knjižnica, hrvatski knjižničari jednako kao i njihove kolege u daleko razvijenijim sredinama susreću se sa sličnim poteškoćama, uglavnom financijske i upravljačke prirode. Usvajajući različite strategije javnog djelovanja, knjižničarska udruženja nastoje što je moguće bolje prevladati postojeće slabosti i iskoristiti sve svoje prednosti u odnosu na donosioce odluka.

Na isti način postupila je i Komisija za visokoškolske knjižnice Hrvatskoga knjižničarskog društva s nacrtom za izradu Strategije javnog zagovaranja visokoškolskih knjižnica. U prijedlogu se ističe važnost sustavnog zagovaranja visokoškolskih knjižnica kao trajni postupak koji zahtijeva redovita praćenja i stalnu podršku cjelokupne knjižničarske zajednice.

LITERATURA

Advocacy and Lobbying for Libraries in Europe. Dostupno na: <http://www.eblida.org/activities/advocacy-and-lobbying-for-libraries-in-europe.html> (15.01.2013.)

Association for College and Research Libraries Plan for Excellence. Dostupno na: <http://www.ala.org/acrl/aboutacrl/strategicplan/stratplan> (15.01.2013.)

IFLA/ALP Project Report: Regional Cooperation and Opportunity. Dostupno na: <http://www.ifla.org/news/ifla-alp-project-report-regional-cooperation-challenge-and-opportunity> (15.01.2013.)

IFLA-BSLA Impact report. Dostupno na: http://www.ifla.org/files/assets/alp/BSLA/impact-report/IFLA_BSLA_impactreport_2012.pdf (20.01.2013.)

IFLA Strategic Plan 2006-2009. Dostupno na: <http://www.ifla.org/strategic-plan/2006-2009> (15.01.2013.)

Strategija razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj : 2013.-2015. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/01/Strategija-razvoja-SKS-Nacrt-verzija-1.pdf> (15.01.2013.)

Strategija zagovaranja knjižnica. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 51, 1/4(2008), 245-248.